

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. СТЕФАНИКА**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**
освітня програма **«Публічне управління та адміністрування»**
інститут **післядипломної освіти та довузівської підготовки**
кафедра **управління та бізнес-адміністрування**

Івано-Франківськ – 2021 рік

Робоча програма «Теорія економічного аналізу» для студентів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування (освітня програма «Публічне управління та адміністрування»)

Розробник:

П'ятничук І.Д., к.е.н., доцент кафедри управління та бізнес-адміністрування

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри управління та бізнес-адміністрування

Протокол від № 1 від 27 серпня 2021 року

Т.в.о. завідувача кафедри управління та бізнес-адміністрування

(П'ятничук І.Д.)

_____ (підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	нормативна	
	281 «Публічне управління та адміністрування»		
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): Публічне управління та адміністрування	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		Семестр	
(назва)			
Загальна кількість годин - 90		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента		Лекції	
	16	8	
	Практичні, семінарські		
	14	6	
	Лабораторні		
	-	-	
	Самостійна робота		
	60	76	
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30 % та 70 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «**Теорія економічного аналізу**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Публічне управління та адміністрування».

Метою викладання навчальної дисципліни «**Теорія економічного аналізу**» є формування у студентів компетентності щодо базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і методичних прийомів теорії економічного аналізу.

Завданням є засвоєння студентами знань, вмінь та навиків методики й організації дослідження економічних явищ та процесів, які характеризують діяльність суб'єктів господарювання і виникають під впливом дії зовнішніх та внутрішніх факторів середовища підприємницької діяльності. Аналіз передбачає визначення можливостей, вибір організаційно-економічних механізмів та окремих важелів впливу зміни економічних явищ та процесів для досягнення поставленої мети.

Міждисциплінарні зв'язки: «Менеджмент», «Фінанси підприємств», «Стратегічне управління», «Методи прийняття управлінських рішень».

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- історичні аспекти становлення та розвитку економічного аналізу;
- сутність економічного аналізу;
- функції і значення економічного аналізу в сучасних умовах;
- принципи економічного аналізу;
- основні види економічного аналізу та їх класифікацію;
- основні способи і прийоми економічного аналізу;
- характеристику математичних прийомів аналізу;
- характеристику традиційних прийомів аналізу;
- характеристику евристичних прийомів аналізу;
- особливості організації економічного аналізу;

- основні етапи проведення економічного аналізу;
- планування аналітичної роботи;
- інформаційну забезпечення економічного аналізу;

вміти:

- працювати над джерелами економічної інформації для загальної оцінки стану аналізованого підприємства;
- використовувати дедуктивний та індуктивний методи дослідження економічних явищ;
- розрізняти причини і наслідок економічних процесів на підприємстві;
- здобувати навички розкладання узагальнюючих показників на частки;
- обчислювати економічні показники і користуватися ними при оцінці діяльності підприємства;
- визначати відхилення в економічних показниках і встановлювати їхні причини;
- виявляти фактори, що впливають на формування економічних показників і взаємозв'язок між ними;
- робити економічно грамотні висновки.

Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 14. Здатність аналізувати інформацію у процесі прийняття управлінських рішень.

ФК.7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК.10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК.11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання:

ПР13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

ПР16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні аспекти економічного аналізу

Тема 1. Історичні аспекти становлення та розвитку економічного аналізу

1. Зародження економічного аналізу в умовах первісної доби і стародавніх цивілізацій.
2. Економічний аналіз у добу Середньовіччя.
3. Становлення та розвиток економічного аналізу в індустріальну та постіндустріальну епохи.
4. Основні етапи розвитку вітчизняного економічного аналізу.
5. Внесок українських вчених у розвиток економічного аналізу.

Тема 2. Сутність і значення економічного аналізу

1. Поняття про економічний аналіз.
2. Об'єкт, предмет, користувачі та виконавці економічного аналізу.
3. Мета і завдання економічного аналізу.
4. Функції і значення економічного аналізу в сучасних умовах.

Тема 3. Принципи та види економічного аналізу

1. Принципи економічного аналізу.
2. Основні види економічного аналізу та їх класифікація.
3. Зв'язок економічного аналізу з іншими науками і навчальними дисциплінами.

Змістовий модуль 2.

Методико-організаційні аспекти економічного аналізу

Тема 4. Методичні прийоми економічного аналізу

1. Класифікація методів економічного аналізу.
2. Характеристика математичних прийомів аналізу.
3. Характеристика традиційних прийомів аналізу.
4. Методи факторного аналізу.
5. Характеристика евристичних прийомів аналізу.

Тема 5. Організація економічного аналізу

1. Основні вимоги до організації економічного аналізу.
2. Етапи проведення економічного аналізу.
3. Організація аналітичної роботи на підприємстві.

- 3.1. Мета, завдання аналітичної служби підприємства.
- 3.2. Функції аналітичної служби.
- 3.3. Чисельність і склад аналітичної служби.
- 3.4. Виконавці економічного аналізу.
4. Планування аналітичної роботи.
5. Підготовка вихідних даних та оформлення результатів аналізу.
- 5.1. Підготовка вихідних даних для економічного аналізу.
- 5.2. Оформлення результатів економічного аналізу.

Тема 6. Інформаційне забезпечення економічного аналізу

1. Сутність інформації та інформаційної діяльності.
2. Функції інформаційної діяльності та вимоги до інформаційного забезпечення економічного аналізу.
3. Класифікація інформації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Теоретичні аспекти економічного аналізу													
Тема 1. Історичні аспекти становлення та розвитку економічного аналізу	13	2	1			10	13	1					12
Тема 2. Сутність і значення економічного аналізу	14	2	2			10	14	2	1				11
Тема 3. Принципи та види економічного аналізу	13	2	1			10	13	1	1				11
Разом за змістовим модулем 1	40	6	4			30	40	4	2				34
Модуль 2													
Методико-організаційні аспекти економічного аналізу													
Тема 4. Методичні прийоми економічного аналізу	18	6	6			6	18	2	2				14
Тема 5. Організація економічного аналізу	16	2	2			12	16	1	1				14
Тема 6. Інформаційне забезпечення економічного аналізу	16	2	2			12	16	1	1				14
Разом за змістовим модулем 2	50	10	10			30	50	4	4				42
Усього годин	90	16	14			60	90	8	6				76

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історичні аспекти становлення та розвитку економічного аналізу	1
2	Тема 2. Сутність і значення економічного аналізу	2
3	Тема 3. Принципи та види економічного аналізу	1
4	Тема 4. Методичні прийоми економічного аналізу	6
5	Тема 5. Організація економічного аналізу	2
6	Тема 6. Інформаційне забезпечення економічного аналізу	2
Разом		14

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історичні аспекти становлення та розвитку економічного аналізу	10
2	Тема 2. Сутність і значення економічного аналізу	10
3	Тема 3. Принципи та види економічного аналізу	10
4	Тема 4. Методичні прийоми економічного аналізу	6
5	Тема 5. Організація економічного аналізу	12
6	Тема 6. Інформаційне забезпечення економічного аналізу	12
Разом		60

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання полягає у виконанні студентом самостійної письмової практичної контрольної роботи. Робота повинна складатися з теоретичної та практичної частини загальним обсягом до 15 сторінок.

У практичній частині необхідно здійснити аналітичні процедури щодо наведених показників скориставшись методичними прийомами економічного аналізу.

Перелік індивідуальних навчально-дослідних завдань:

Завдання 1

Дайте відповіді на наступні питання:

1. Дайте характеристику процесу зародження економічного аналізу в умовах первісної доби і стародавніх цивілізацій.
2. Охарактеризуйте економічний аналіз у добу Середньовіччя.
3. Дайте характеристику процесу становлення та розвитку економічного аналізу в індустріальну та постіндустріальну епохи.
4. Розкрийте основні етапи розвитку вітчизняного економічного аналізу.
5. Який внесок українських вчених у розвиток економічного аналізу?

Завдання 2

Дайте відповіді на наступні питання:

1. Дайте характеристику поняттю «економічний аналіз».
2. Охарактеризуйте об'єкт та предмет економічного аналізу.
3. Хто виступає користувачем та виконавцем економічного аналізу.
4. Охарактеризуйте мету і завдання економічного аналізу.
5. Які функції виконує економічний аналіз в сучасних умовах.

Завдання 3

Дайте відповіді на наступні питання:

1. Які принципи економічного аналізу вам відомі?
2. Дайте характеристику основним видам економічного аналізу.
3. Розкрийте зв'язок економічного аналізу з іншими науками і навчальними дисциплінами.

Завдання 4

Визначити невідомі значення в таблиці. Назвати можливі причини відхилення від плану. За результатами проведеного аналізу зробити висновок.

Вид продукції	За планом	Звіт	Абсолютне відхилення, +,-	% виконання плану, %
1	2	3	4	5
А	2150	2106		
Б	1400	1100		
В	3300	3300		
Г	3100	3150		
Д	2200	2180		
Разом				

Завдання 5

Визначити невідомі значення в таблиці. Назвати можливі причини відхилення від попереднього року. За результатами проведеного аналізу зробити висновок.

Показник	Попередній період		Звітний період		Абсолютне відхилення (+,-)	Темп приросту, %	Структурне відхилення, %
	Сума, тис. грн.	Питома вага, %	Сума, тис. грн.	Питома вага, %			
Матеріальні витрати	1890		2137				
Витрати на оплату праці	3919		3319				
Відрахування на соціальні заходи	993		2193				
Амортизація	327		476				
Інші операційні витрати	1035		654				
Всього							

Завдання 6

Визначити абсолютне відхилення та темп приросту показників наведених у таблиці. За результатами аналізу побудувати діаграму динаміки показників та зробити висновки.

Показники	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Абсолютне відхилення, +,-	Темп приросту, %
Власний капітал	7276	7368		
Нерозподілений прибуток	35	49		

Зобов'язання	15050	12160		
Оборотні активи	14824	14959		
Необоротні активи	7250	8110		
Дохід від реалізації	8785	9760		
Валовий прибуток	5645	6948		
Чистий прибуток (збиток)	1460	2304		

Завдання 7

Інформацію про показники діяльності ПАТ «Арарат» подано в таблиці.

На основі наведених даних обчисліть обсяг виробленої продукції та проаналізуйте динаміку показників. Методами факторного аналізу (ланцюгових підстановок, абсолютних різниць, індексним) визначте вплив на зміну обсягу виробленої продукції у звітному році порівняно з попереднім роком трьох факторів: K_p^{nz} , D_p^p та v_p^d . За результатами аналізу побудуйте аналітичні таблиці та сформулюйте висновки.

Показники	Умовні позначення	Попередній рік	Звітний рік
Середня кількість робітників у еквіваленті повної зайнятості за рік, осіб	K_p^{nzi}	817	788
Середня кількість днів, відпрацьованих одним робітником за рік	D_p^p	178	192
Середньоденний виробіток продукції одним робітником, грн	v_p^d	85	89

Завдання 8

Розкрийте сутність наступних методів та визначте їхні переваги і недоліки:

- Метод інтерв'ю;
- Методика «відстороненого оцінювання»;
- «Мозкова атака»;
- Метод контрольних запитань;
- Метод анкетування;
- Експертне оцінювання;
- Метод Дельфі;
- Метод 6 капелюхів.

Завдання 9

Дайте відповіді на наступні питання:

1. Дайте характеристику сутності організації аналітичної роботи на підприємстві.
2. Хто може проводитися аналітичні роботи?
3. Розкрийте суть аналітичної записки та визначте, що вона повинна містити?

4. Які основні етапи проведення аналізу на підприємстві вам відомі.

5. Дайте характеристику основним етапам проведення аналізу на підприємстві.

Завдання 10

Розкрийте сутність наступних питань:

1. Система економічної інформації, її особливості.

2. Класифікація інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності.

3. Сутність процесу забезпечення аналізу господарської діяльності інформацією і вимоги до неї.

4. Характеристика основних джерел інформаційного забезпечення аналізу господарської діяльності.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Теорія економічного аналізу» застосовуються такі методи навчання студентів:

- пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод: викладач організує сприймання та усвідомлення студентами інформації, а студенти здійснюють сприймання (рецепцію), осмислення і запам'ятовування її;

- репродуктивний: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;

- проблемного виконання: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого;

- частково-пошуковий.(евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють студенти під його керівництвом;

- дослідницький: викладач ставить перед студентами проблему, і ті вирішують її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо.

9. Методи контролю

Поточний контроль передбачає:

- опитування на практичних заняттях;
- контрольні і самостійні роботи.

Підсумковий контроль передбачає: іспит.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
25-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-24	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

1. Аналіз господарської діяльності (практикум) : навч. посіб. / за ред. В.О. Іваненко, Л. С. Новіченко. К., 2016. 164 с.
2. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. І.В. Сіменко, Т.Д. Косової. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 384 с.
3. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій : навч. посіб. / за ред. К. Ф. Ковальчука. К. : Центр учб. л-ри, 2012. 328 с.
4. Загородній А. Г., Куньч З. Й., Партин Г. О. Облік, аналіз, аудит: словник афоризмів і цитат. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 184 с.
5. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності : підруч. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 320 с.
6. Кіндрацька Г. І., Загородній А. Г., Кулиняк Ю. І. Аналіз господарської діяльності: практикум. Друге видання, доопрацьоване і доповнене. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 156 с.
7. Косова Т., Сухарев П., Ващенко Л. та ін. Організація і методика економічного аналізу : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 528 с.
8. Мулик Т., Материнська О., Пльонсак О. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
9. Непочатенко О., Нестерчук Ю., Соколюк С. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.

10. Приймак В. Математичні методи економічного аналізу : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 296 с.

11. Селіверстова Л., Скрипник О. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 274 с.

12. Тігова Т. Аналіз фінансової звітності : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 268 с.

11. Інформаційні ресурси

Інформаційною базою вивчення навчальної дисципліни є:

– законодавчі акти, нормативні документи, інструктивні, методичні матеріали та рекомендації міністерств і відомств;

– фінансово-економічні бюлетені Державної служби статистики України;

– праці вітчизняних і зарубіжних вчених з теорії, організації та методики бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання;

– матеріали науково-практичних конференцій;

– підручники та навчальні посібники на електронних носіях;

– професійні видання України:

1) «Das Management» – <http://www.das-management.info/>;

2) «Актуальні проблеми економіки і управління» – <http://probleconomy.kpi.ua/>;

– Інтернет-ресурси, зокрема:

1) законодавство України – <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>;

2) офіційний сайт Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>;

3) офіційний сайт Міністерства фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>;

4) офіційний сайт Державної фіскальної служби України – <http://sfs.gov.ua>.

5) офіційний сайт Державної служби статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

6) Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>;

7) Національна Парламентська бібліотека України – <http://www.nplu.kiev.ua>.